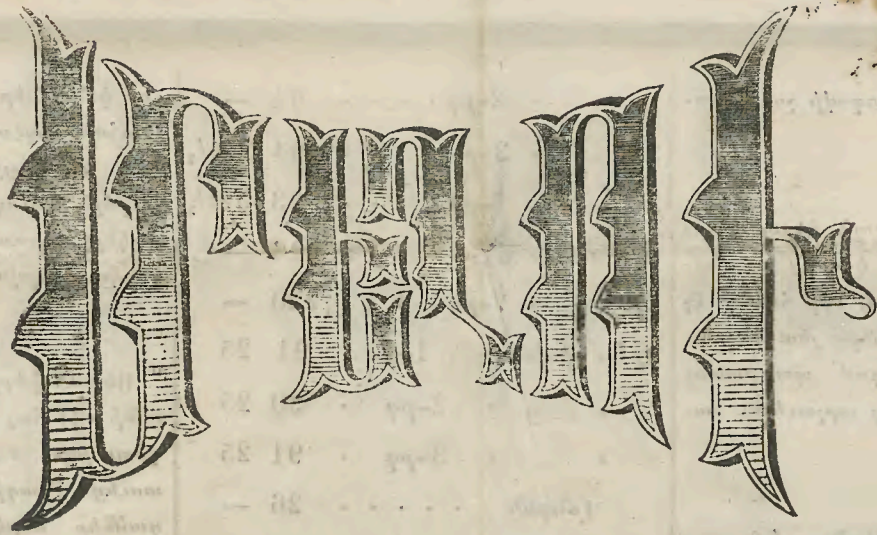

Հրատարակվում է ամեն օր բացի երկուշաբթի և տոն օրերից:
Տարեկան գինն է 10 ռուբլի:
Առանձին համարներով խոսքերով 5 կոպ.

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր բացի կիրակի և տոն օրերից
առաւօտեան 10—2 ժամը կէսօրից յետ:

Օտարերազարգացի դիւան և ուղղակի խմբագրութեան հետեւեալ հասցէով. En pos. rusement «Mery Aïdactian», ex Tush-
laca, կամ Rédaction de «Meghou Haïastani» à Tiflis
(Caucase).

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՔՐԻՍՏԻԱՆԱԳԻՏԱՐԻ

ԲՈՎԱՆԳԱՎՈՒԹԻՒՆ.

Քաղաքական. — Քաղաքական լուս-
բեր.
Մեղսի և Եւրոպայի երկու
Մանր լուսբեր.
Յայտարարութիւն իւր Եւրոպայի
Բանասիրական. — Համառօտ
կենսագրական տեղեկութիւններ հան-
գուցեալ Գարեգինի վերայ:

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.

Թուրքիոյ գրում են Էջմաշի գոր-
ծակալութեան տնօրէնները 2-րդ. —
Թուրք գործերի ճանապարհները թրքա-
լիս շարունակում է, նորերուն պա-
տերազմական մի նաւ բերեց այնտեղ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՑ ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒ-
ԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱՆԳՈՒՑՈՒՄ ԳԱՐԵԳԻՆԻ
ՎԵՐԱՅ.

Յիսուս տարի առաջ էրիւ լծի հարա-
ւային ակում գտանդով Օհան քաղաքի
տեղը ծածկած էր կոյս անտառով: Գիւ-
ղացի Արարատի Գարեգինը 1830 թուա-
կանին գնեց այստեղ մի փոքրիկ տարա-
ծութիւն գետին, որ մշակում էր: Երեք
տարից յետ նորա շինած տան շուրջը
բոլոր գետինը մշակած էր և խոտաւորում
էր առատ բերք: Մի օր մերձակայ ան-
տառում այրվեցաւ խուլը: Հրդեհը չու-
սով ստացաւ արարատացոյ գիւղը, Գար-
եգինը գերեզման հաստատութեամբ
աշխատելով իւր արտերը բաժանեց հըր-
դեհի տեղից խորը փոսով, ցանքը ա-
ղաւթեցաւ, բայց մշակի կեանքը զոհ
գնաց: Թուրքերի բռնութեան գրկեց նրան
կեանքից ծաղիկ հատկութեւն և անմիջ-
իթար այրին մնաց չորս մաստաղաւորա-
ւակներով գրեթէ զուրկ կենսական ամեն
միջոցներից:

Գարեգինը կրտսեր որդին Ջէմա Ար-
րատում Միսգեալ-Նաճանգների արաղայ
նախագահը ծնաւ 1831 թ. Նոյեմբերի
14-ին Օհանցում իւր կերակրիչ հօրը
կորցնելով երեխան իւր մանկութեան
օրից սկսած կրեց շատ դրկանքներ: Նո-
րա մայրն, որ մի հաստատութեւն կրէ
(նա այժմ աւելի քան 80 տարեկան է)
յանձն առաւ անասնութիւնը կառավա-
րելու, ինքը մշակում էր երկիրը, որ
յայտնի բան է այդպիսի պայմանների
մէջ ապրիւն էր շատ նուազ արդիւնք: Նա
ամեն բան ինքն էր անում իւր զուա-

վ օրից 2,500 մարդ հետեակ և 120
ծիւղերով:

Երեւոյն հազարդու մէկ թիւնում
հրատարակւող «National Zeitung» լուս-
բերի տնօրէնները 8-ին, որ թիւնում
ուսուցող գետնում պ. Սարգսի փոքրիկ
և Եւրոպայի գետնում կապ ունի դանդաղեան
բանակցութիւնների հետ, որոնց մասնա-
կից էր, ինչպէս յայտնի է, պ. Սարգս-
ի փոքր Վարդան, որ պ. Սարգսի փոքր
յանձնարարութիւնն ունի խոսելու յան-
ցաւորներին յանձնելու: Այսպէս Գարե-
գինը և զիւստորադէս խոսելու ոչնչա-
կան զաւարթութիւնների դէմ առնելու
միջոցների վերայ, որոնց մասին ամենից
աւելի խօսք եղաւ Գարեգինի: Այս
մարդիկը, որոնք ներկայ էին գտնուել
Խաչէնցեան տեղի ունեցած հանդիսա-
ւոր ճաշին, ասում են, որ կայսրը ճաշի
ժամանակ ասեց, թէ իւր և կայսր Ա-

կաց համար, մինչև անգամ սովորեցաւ
նոցա համար կոչիկ կարել: Երեւոյն
օգնում էին նրան ինչպէս կարողանում
էին, նորա հետ աշխատում էին դաշտում
որքան նոցա ոյծերը պատում էին: Ջը-
մաւն էր դաշտային աշխատանքը
կար երեխաները յաճախում էին ծխախ-
ղարներ, որին այցելել սկսաւ Ջէմա Ար-
րատում, երբ նա գեւա նա երեք տարե-
կան էլ չէր կար:

Այս մանուկը թէ ֆիզիկական և թէ
մտաւորապէս ոչ ըստ հասակին զարդա-
ցած էր, նա աղանդութեամբ կարող էր
ամեն զիւր, որ ձեռքն ընկնում էր, մա-
նուկանց սիրում էր կարգաւ ծովային
արկածներին: Ներկայումս թիւնում Նա
շատ սիրով ցանկանում էր նաւաւոր լի-
նել: Նորա այս ցանկութիւնը զօրացաւ
և հասունացաւ, երբ նա 16 տարեկան
էր: Միանգամ նա յանձն առաւ կարելու
հարիւր սաճին փայտ 25 զօլլարով: Նա
պէտք է աշխատել մի անտառապատ
բարձրաւանդակութեան վերայ, որտեղից
երևում էին Նիւրի լիճը և սուր պիւրայ
երկնակող նաւերը: Այս անտառան ա-
ւելի ևս զօրացրեց նորա մէջ նաւատոր
դաւանաւ ցանկութիւնը: Իւր աշխա-
տանքը վերջացնելից յետ նա գնաց
Կլէվլենդ, որ օրեւ նաւի մէջ ծառայու-
թիւն մտնելու: Ուսման նա պարագայում էր
մի ցերեկի արհեստանոցում, բայց այս
պարագայումը նրան զուր է կեանք: Կը-
լէվլենդում նա պատահեցաւ հեռու աղ-
գականի, որ ունէր բնական իմաստ, որ
ճանութիւնը էր տեղափոխում Կլէվլեն-
դի և Պիտտսբուրգի մէջ, բայց սա ա-
ռիւշտակեց նրան մի պաշտօն ջորայանի,
որ պէտք է քչեր նաւը քարոզ ջորայանի
ինչ: Նորա յուսահատութիւնը կատա-
րեալ էր: Բանաստեղծական կեանքի վո-

լէքսանդր III-ի մէջ տեղի ունեցած տե-
սութիւնը հաւանական է, որ խաղաղու-
թիւնը Եւրոպայում կ'ամրացնէ, որին
նորա անձնական կարծիքով կարօտ է
Եւրոպան:

Անգլոսոսկերի 7-ին թիւնից հետա-
դում են Վիլհելմի «Presse» լրագրին:
Ինչպէս ասեցին, որ թիւնի առաջ
գետնում պ. Սարգսի փոքր Գարեգինը
մարիի հետ միասին Վարդին գնաց և
այնտեղ մնաց մի քանի օր, պնդում են,
որ այս շարունակ տեսակցութեան ժա-
մանակ խօսել են ներկայիս արաւոր
յանքը լիազարեանի կենացը սպառնող
յանքաւորներին յանձնելու: Միջադպիսի
պայմանագրերի փոփոխման մասին տեղի
ունեցած բանակցութիւնները վերանա-
րողները վերայ, Գարեգինը խօսեցին մի
չբարեբաղանով մասնապիտակ արաւ
այս խնդրի վերայ, և ինչպէս Բիւրաքը այս

խանակ ջրի երեսին, նա ցամաքի վե-
րայ կամակոր ջրերին պէտք է քը-
չէր, բայց օրով հետեւ նա պարտաւոր մի-
ջոց է ունէր, ակամայ նա պէտք է ըն-
դունէր իրան առաջարկած պաշտօնը:
Ապագայ նախագահը երեք ամիս շարու-
նակ զինուորում երկայն մտաւոր կա-
տարում էր ջրեղանի պաշտօնը: Այս
ժիւրի պարագայում ժամանակ զոյ ստա-
ցաւ, որ և ստիպեց նրան վերադառնա-
լու մօր մօտ, որ միւս հակառակ էր նո-
րա ընտրած ընթացքին: Հինգ ամիս
տանջվեցաւ Ջէմա Արարատին այս հի-
ւանդութեամբ և երբ լաւացաւ իւր
մօր խորհրդին լսեց և մտաւ Գեղու ջա-
ղաքի դպրոցը:

Մի քանի զօլլար գրպանում տան-
ութիւն ամենայ երիտասարդը գնաց Գեղու
և իրան յատուկ հաստատութեամբ
սկսաւ սովորել հին լեզուները: Կարճ
միջոցում նա այնպիսի յաւաքաւորութիւն
արաւ, որ նորա վերայ սկսան խօսել
իւրեւ չափազանց ընդունակ երիտասար-
դի վերայ: Իւր ընթերցասիրութեամբ
(զարգացում նա կարգաւ բոլոր սուրբ
գիրքը) նա ուսացաւ բաղմունքով անի
կրթութիւնը: Արձակուրդի ժամանակ նա
վաճառակում էր ուսման համար կարեւոր
գրքեր, դասեր էր տալիս—խիւ եթէ
այսպիսիք էին գտնուում կատարում էր
զարգացում չափաւորները:

Գարեգին աւանում, Կլէվլենդի մօտ,
«Քրիստոսի Նեոսոփիան», ինչպէս իրանց
անվանում են Կլէվլենդի աղանդաւոր
(Հէրնանտները) հիմնեցին զարգացող ինչ-
եղեցականներ պատրաստելու համար:
Գարեգինը հաճելի երեցաւ այս աղան-
դի վարդապետութեան և նա զարձաւ
զորաւ հետեւող: Իւր ուսումն նա շարու-
նակեց Գարեգինը և 25 տարեկան հա-

գեցեալը պաշտպանեց նրան, երբ զեր-
մանական պատգամաւորների ժողովը
հրաւիրեց նրան իւր ձեռքն առնելու
յանքաւորներին յանձնելու խնդիրը:
Յիւլիոս չըջարեականի գոյութիւնը վի-
շը կարծես թէ մտաւայն: Յայտնի է
միայն այն, որ Անգլիան և Ֆրանսիան
ընդդիմացան, վճառական կերպով այդ
խնդրին բոլորովին մասնակցելուց հրա-
ժարուելով: Հիմա այդ խնդիրը կրկին
յարեցուցւոյ է, ըստորում առանց Ֆրան-
սիայի և Անգլիայի ևս կարելի է զուլս
բերել զօրծնական համաձայնութեւն, ո-
րով կարելի լինէր փոփոխել պայմանա-
գրերը յանքաւորներին յանձնելու վե-
րաբերութեամբ և բարոյական ճշուն-
գործել այն սուրբութիւնների վերայ, ո-
րոնք չէին ցանկանաւ միասնաւոր այս հա-
մաձայնութեան հետ: Այդ նպատակի
համար բաւականին ստիպողական միջոց-
ներ կան, որոնք կարող էին կայանալ

ասկում նա զօրքորի ատրիան ստացաւ
իսկ 1856 թ. նշանակվեցաւ հին լեզու-
նի և անգլիական գրականութեան ու-
սուցչապետ:

Իւր ուսուցիչ նա նշանաւոր եղաւ
իւր զօրծնականութեամբ: Ուսանողները
նրան պաշտում էին: 26 տարեկան նա
ընտրվեցաւ համալսարանի կառավարիչ:
Իւր 1856 թուականին Free soil (ա-
ղաւոր երկիր) կուսակցութիւնը նախա-
դաւելիւնը ձեռք բերեց զէնքաւ Ջը-
րմանի համար, բայց յաղթվեցաւ կրե-
վում ժողովրդագրականների դէմ, Գար-
եգինը առաջին անգամ իրեն քաղաքա-
կան ճարտարան հանդէս եկաւ և նորա
հաւանութեամբ լիւր մեծ յաղթութիւն ու-
նեցաւ: Նորա քաղաքական աղիւցեա-
լիւնը շուտ անցաւ և 1858 թ. նա
ընտրվեցաւ Օհայո նահանգի ձերական
անդամ: Գարեգինը, Կոթս և Մօնրօն
կազմեցին կուսակցութիւն, որ զուլս
զարձաւ հասարակապետական կուսակ-
ցութեան և որոնց կուսակցութիւնը
ուստիականների և սարկութեան գէմ
թէկուլ ներքին պատերազմի միջոցով
Ամերիկն ծանօթ է հիւսիսի և հարա-
ւի մէջ տեղի ունեցած արկանահիւ
պատերազմը: Երբոր Ամերիկի զուլսիւ-
թիւնը, թէ զօրծն առանց պատերազմի
կը վերջանայ, չը կատարվեցաւ, երբ հա-
րաւայինները զէնքաւ Բօրկլաքի առաջ-
նորդութեամբ ջարդ տուին զանակական
զօրքերին: Բօլ Ամերիկի մօտ, ձերականի
անգամ Գարեգինը հարկաւոր համարեց
ձերանին զէնքի փոխել: Նա զարձաւ
հրամանատար իւր կազմած զնդի, որ մա-
տանը շարաւորեցաւ էր ուսանողներին, ո-
րոնք նորա օնկիւրիւններն էին եղած և
խուր խուր խոնդիւն նորա մօտ,
լսեցին, որ նոցա սիրելի ուսուցիչը զի-

երկու արևմտեան պետութիւնների ան-
աւանդացման մէջ մնացած ցամաքից
(Continental sperre): Այս միջոցի վերայ է,
երեկ, որ բանակցում են երեք կայսե-
րութիւնները միմեանց մէջ և դրանց հետ
էլ տեղի կ'ունենան համապատասխան
ընկերական և տնտեսական վերանորո-
գութիւններ, որոնք ուղղված կը լինին
այն վտանգների առաջն առնելու, որ
հասարակութեան և պետութեան սպա-
նում են սօցիալականները: Ինչ վերա-
բերում է միւս խնդիրներին, որոնց մա-
սին խօսել են Գարեգինը, ինչպէս
Բիւրաքը և պ. Գիւրը, ընդհանրապէս
պայմանաւորել են այնպէս, ինչպէս ա-
ռաջ եղել է երեք կայսերական զանակ-
ցութեան ժամանակ, այն է՝ երբ մի եւ-
րոպական ընաւորութիւն ունեցող խնդր
կը յարուցանվի կանխապէս երեք կայ-
սերութիւնների մէջ կը կայանայ համա-
ձայնութիւն:

Նաւորով է. Գարեգինը շուտ սկսաւ ու-
սումնասիրել զինուորական արհեստը: Յե-
րկը նա պարագայում էր զօրծնական կեր-
պով, իսկ զիւրերն անցնում էր մաս-
նագիտական զինուորական հեղինակու-
թեանց և քարտէսների աւաջ: Շուտով
նա իւր մօտ խրկված սպաներին զար-
մացրեց իւր հմտութեամբ պատերազմա-
կան արհեստի մէջ, զինուորները պաշ-
տում էին նրան և երեք ամիս յետ
զննպետ Գարեգինը իւր գնդով, որ ա-
պագայում մեծ անուն հանեց, գնաց պա-
տերազմ:

Նա ուղղակի գնաց Լուիզիլլ գէնէ-
րալ Բուէլի զիւստորաբանակաւոր: Այս
զննչութիւնը խիստ հրամանատար էր և ա-
կաւարիստ անձն: Նա անսխալութեամբ
ընդունեց զննպետին, ցոյց տուեց նը-
րան քարտէսի վերայ, ուր 5000 հարա-
ւայիններ բանակած են մարշալ Գուսթ-
րի առաջնորդութեամբ արեւելեան Կէն-
տուքներում և հրամայեց նրան միւս օր
բացատրել իրան, թէ նա ինչ կ'անէր,
եթէ հարկաւոր լինէր նրան զօրծնու-
թիւնը: Մարշալի գէմ Նիւտտարը գնդապետը
բոլոր զիւրերը անցկացրեց Կէնտուքի
քարտէսի առաջ և արդէն առաւօտեան
ինը ժամին ներկայացրեց պատրաստ
նախադիմն, որ այնքան հաւանեց զէնէ-
րաւն, որ նա Գարեգինին տուեց չորս
զօնու հետեւաների և մի վաղա հնձեւա-
զօրք և հրամայեց նրան խախտել հարա-
ւայիններին իրանց զիւրերից:

1862 թ. 10-ին յունիւրի Գարեգինը
1400 հոգով (որոնց նա յաջողութեամբ
հաղորդեց տեղ, չը նայելով երկրի լեռ-
նային զիւրին և ճանապարհների վա-
տութեան) Միւլլ-Կրիբ հովտում յար-
ձակվեցաւ Մարշալի վերայ, որ ամուր
զիւր ունէր բռնած, և հինգ ժամ տեղ

Աւստրիայի և իտալիայի թագաւոր-
ների տեսութեան վերայ լրագրողները
զանազան ենթադրութիւններ են անում,
վիեննայում հրատարակւող «Wiener Al-
lg. Zeit.» թերթի կարծիքով, շատ հա-
ւանական է, որ Հոմբերտ թագաւորը
եկող ամսին կ'այցելէ Անգլիայի վիկ-
տորիա թագուհուն և մինեոյն ժամանակ
կ'այցնա ինքն ինքն Բերլին, որ
միանգամայն կարողանայ տեսութիւն ան-
նել թէ Աւստրիայի և թէ Գերմանիայի
կայսրերի հետ Նոյնպէս հաւանական
են համարում, որ յունական սկիզբնե-
րումը իտալական թագաւորական ընտա-
նիքը կը ճանապարհորդէ Սարդինիան
կղզիները:

Գամբէտտայի օրդան «République
Française» թերթումը գրում են սեպ-
տեմբերի 7-ին.— Մենք մեծ ուրախու-
թեամբ յայտնում ենք իբրև մի փաստ,
որին ոչ մի կերպ տարակուսանքի տակ
ձգել չի կարելի, որ ֆրանսիական և
անգլիական կառավարութիւնների մէջ
գոյութիւն ունի կատարելա համաձայ-
նութիւն եղբայրական խնդրի վերաբեր-
մամբ: Մենք չափ կը ցանկանայինք, որ
նոյնպէս և ֆրանսիական և անգլիական
մամուլի մէջ տեղի ունենար համաձայ-
նութիւն այն միջոցների վերաբերմամբ,
որոնք հարկաւոր են այն տեսակ ան-
կապութիւնների առաջն առնելու հա-
մար, որպիսիք նորերում պատճառ դար-
ձան պաշտօնէութեան փոխուելուն կայ-
րօյում:

Ամերիկական Նիւ-Եորկ քաղաքում
սեպտեմբերի 9-ին Գարֆիլդի ընտանիքի
համար բաց արած հրապարակական սոսո-
րագրութիւնը տուեց 190,060 զօլլար:

Նախագահ Գրէվին պաշտօնէութեան
հետագրին պատասխանեց, որ նա դէմ

է պատգամաւորների ժողովի շուտ հրա-
ւերելուն:

Թունիսի բէշն եռանդուն կերպով բո-
ղոքեց ֆրանսիացիների կողմից իր մայ-
րաքաղաքը բռնելու դէմ, որի համար էլ
ֆրանսիացիները այս բանից յետ կեցան:
Ֆրանսիացիները եռանդով պատրաստ-
վում են կէրուանի վրայ արշաւելու հա-
մար:

Եւրոպական պետութեանց մէջ բա-
նադնացութիւններ են լինում եղբայրա-
կան խնդրի պատճառով: Աւստրիան հա-
մաձայնել է զերմանական հպատակնե-
րին իր հովանաւորութեան ներքոյ առ-
նելու, եթէ խռովութեան ժամանակ
գերմանական նաւ չի գտնուի ջրերի
վերայ:

Կարլսրուէի մէջ կայսր վիլհելմին մի-
քամաղդուցութիւն պատահեցաւ, որ վատ
հետեւներն է' ունեցաւ. պալատի դրան
մոտենալով կայսրը սայթեցաւ և փո-
ղոցի մէջ ընկաւ. մտի կանգնող մար-
դիկը շուտով վրայ հասան և նորին մե-
ծութեան օդնեղին սանդուղքների վե-
րայ բարձրանալու և պալատը մտնելու:

Փարիզից հաղորդում են, որ անգլիա-
ֆրանսիական տեսարկան պայմանագրի
գորութիւնը կը տնի էլի երեք ամիս:

ՄԵՂՈՒԻ ՀԵՌԱԳԻՐ

(ՄԻՋԱԳԱՅՈՒՆ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐ-
ԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԵՅՑ)
ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ ԲԵՐԺԱ
18-ին սեպտեմբերի.
Արթ. Բանկ-1-ին . . . 96 75

պատերազմից յետ յաղթնց նրան, Այս
էր դաշնակցական զորքերի առաջին յաղ-
թութիւնը պատերազմի ժամանակ, Այս
յաղթութեան համար Գարֆիլդը ստա-
ցաւ զօրաբանի գէնէրալի աստիճան և
անուն հանց Նիլզի մոտ պատերազ-
մում, որ գէնէրալ Գրանտը յաղթու-
թիւն արւաւ, չնորհի Գարֆիլդի գոր-
ծակցութեան:

1863 թ. փետրվարին Գարֆիլդը կու-
րէնէնտան բանակի մէջ գրկեցաւ, որ
գէնէրալ Ռոզինկրանցի հրամանատարու-
թեան ներքոյ էր: Հրամանատարը սկզբ-
բում անփութութեամբ վարկեցաւ Գար-
ֆիլդի հետ, բայց չէր տուի նորա վերայ
բարձր կարծիք ստացաւ և նշանակեց
նրան զինուորական վարչութեան գլուխ:
Գարֆիլդը և այս նոր պաշտօնում մեծ
ընդունակութիւն ցոյց տուեց: Գէնէ-
րալ Ռոզինկրանցը չէր վճռում յարձակ-
վելու զօրաւոր Բրէկի վերայ: Այս մա-
սին կազմված զինուորական խորհուրդում
17 սպաներ յայտնեցին կարծիք հակա-
ռակ յարձակողական գործողութեան,
միայն Գարֆիլդը խորհուրդ էր տալիս
անպայտ յարձակվիլ թշնամու վերայ:
Հարսիկութեամբ կազմած իւր բացառ-
ութեան մէջ նա ջրեց իւր բոլոր հակա-
ռակողներին առաջ բերած փաստերը:
Գարֆիլդի առաջ բերած նիւստիւր փա-
տեղը համոզեցին Ռոզինկրանցին տալու
պատերազմ: Պատերազմ ոկուկեց առաջ
գէնէրալ Նիլզի մոտեցաւ Գար-
ֆիլդի վանին և յանուն բոլոր բարձ-
րաստիճան սպաների յայտնեց, որ նոյն
միջոցով կարծիքով յարձակողական
գործողութիւնը փաստակար է և այս ան-
խորհուրդ և փաստակար քայլի համար
բոլոր պատասխանատուութիւնը ըն-
հուծ է Գարֆիլդի վերայ: Բրէկի բա-

նակը ջարդվեցաւ բոլորովին և նորըն-
ծայ գէնէրալը երեցեալ աւելի հեռատն
բան բոլոր զինուորներն, որոնց մա-
զերը ճերմակել էին պատերազմի դաշ-
տում:

Սեպտեմբերի 19-ին իկամանտո-կրէ-
քի մոտ եղաւ արեւմտեց պատերազմ,
Գարֆիլդը իբրև դաշնակցական զօրքի
զինուորական վարչութեան գլուխ ինքը
զրաւորապէս հասցնում էր հրամանները
զօրքի ամեն մասերին, բայց մի կարգա-
դրութեան, որ նորա բացակայութեան
ժամանակ կազմվել էր երկմիտ ձևով:
Գէնէրալ Վոլդը, որ սկզբից չէր ըմբռնել
նորա կարգադրութիւնը իւր զօրաբա-
նով յետ քաշվեցաւ, թշնամեաց գէնէ-
րալ Լոնգուորթը յարձակվեցաւ այսպէս
կազմված ճեղքաւորութեան և դաշնակցա-
կան զօրքի աջ թևը ջարդվեցաւ: Ռո-
զինկրանցը յաղթութիւնը կորած համա-
րեց և իւր բոլոր զինուորական վարչու-
թեանը յետ քաշվեցաւ շուտով Չատա-
նէսի: Այս առաջին անգամ զինուորական
Գարֆիլդի մասնակցութեամբ: Յանկալի
նա լուց թնդանոցների ձայնի, որոնք
զաւլու էին պատերազմի դաշտի միւս
կողմից: Պարզ էր, որ Լոնգուորթնեան
բանակը, գէնէրալ Թոմասի առաջնոր-
դութեամբ, չը զիտնալով զլիւստոր
հրամանատարի փախուածը, շարունա-
կում էր պատերազմը: Գարֆիլդը երկու
աշակիցների ընկերակցութեամբ շտապեց
Թոմասի մօտ: Մի անգամից սպանվեցաւ և
Գարֆիլդի ձին վիրավորվեցաւ, բայց նա
յարմար ժամանակ հասաւ, որ կարողանար
գէնէրալ Թոմասին իւր բոլոր զօրքով
աղաթել զերութիւնից: Պատերազմը վեր-
ջացաւ և ինքը Գարֆիլդը, տաքով, շըր-
ջապատած ձիով, գ'ները վրայ հասնելիս
յետ քաշվող թշնամեաց վերայ հրամա-

— — 2-րդ	94 —
— — 3-րդ	94 12 1/2
— — 4-րդ	93 62 1/2
վիճակահ. 1-ին	226 —
— — 2-րդ	220 —
Արև. փոխառ. 1-ին	91 25
» » 2-րդ	90 25
» » 3-րդ	91 25
Լոնգու.	26 —
Համբուրգ	221 62
Փարիզ	274 75
Ոսկի	7ռ. 63 1/2 Կ.
Բիւրօյի վիճակը խաղաղ է:	

ՄԱՆՐ ԼՈՒԲԵՐ

Ամիս 18-ին քաղաքային վարչու-
թիւնը Թիֆլիզի ժողովարանի այգիում
քաղաքի կողմից տուեց հացիկերով
նշնգրելու հնադրական ժողովին: Ճաշն
իւր ամեն յարմարութիւններով ապացոյց
էր Թիֆլիզի բնակաց առիւթի հիւրա-
սիրութեան:

Քաղաքապետը մեծ. պ. Մատինեանց
առաջարկեց լրամակ թ ա գ ա ռ ո Ր
կ ա յ ս ե Ր կենաց, որ օտի վերայ դար-
տակեցաւ, զինուորական երաժշտու-
թեան ազգային մաղթանքը անկէս
Ապա Մեծ Խչիան Միխայիլ Նիկոլայե-
վիչի կենացն առաջարկեց ու յետոյ
նապակեական ժողովի, ցանկալով յայ-
տի ժողովներ յաճախ կրկնովին Թիֆ-
լիզում և ազգային գիտնականներ ոչ
հիւր, այլ տանուեր լինին Թիֆլիզում,
որ կը լինի, երբ Թիֆլիզը համալսարան
կ'ունենայ: Այնուհետև սկսան մասնա-

ւոր կենացներ և ճառախօսութիւններ:
Ընդհանրապէս ճաշը շատ ուրախ անցաւ,
որոյ ապացոյց էր, որ ճաշից յետ էլ
հիւրերն հաւաքված խումբ խումբ շարու-
նակեցին զուարճութիւնը ուշ, մինչև 10
ժամը գիշերվան:

Սեպտեմբերի 17-ին Թիֆլիզի թատ-
րոնի մէջ հայ խումբը ի պատիւ Մ հա-
ղիտական ժողովի մի ներկայացում
տուեց: Հնադրական ժողովի շատ ան-
դամներ ներկայ էին ներկայացման,
ներկայ էին և գէնէրալ Ստարոսէլսկին,
կոմս և կոմսուհի Ուլարովները և գէնէրալ
Կոմարովը: Ներկայացումը ընդհանրա-
պէս լաւ անցաւ, մանաւանդ «Համէտի»
և «Գանդաժ օջախի» տեսարանները: Հնա-
դրական ժողովի անդամներին համար
պատրաստուած էր ճոխ նախընթերց,
Այգուղի իշխ. Ամատունին շնորհակալու-
թիւն յայտնեց անդամներին իրանց այ-
ցելութեան և համակրութեանց համար,
յետոյ մուգնումի կառավարիչ պ. Ռադ-
դէն ուսերէն լիզով մի քանի խօսք
ասեց և հայկական գրականութեան և
թատրոնի զարգացման կենացն առաջար-
կեց: Ներկայացումը ուրախ անցաւ. ի-
տալական և զինուորական երաժշտու-
թիւնը ներկայացման ամբողջ միջոցնե-
րին նուագում էր: Շարունակ հոտոյ
անձերը հանդէսի շնորհակալանք բաւա-
կան արգելք էր լինում, բայց և այն-
պէս թէ լուսաւորութիւնը և թէ բն-
դաւան կրակը բաւական հրապուրիչ
կերպարանք տուին հանդիսին:

Վ. Ա. ԳՈՒԼԻՍԻՑ մեզ գրում են.—
Այս տարի տոբոլականից այստեղ շատ
հիւանդութիւն է պատահում, համարեա
տուն չը կայ, որտեղ ջերմոց չը լինի,
թէ անմիջապէս վերջանում: Արդէն
սկսվել են խաղողի գոգոթիները թէ
այստեղ, թէ չըջախայ գիւղերում, գիւղեր

չէ լինում որ մէկի այգին ոտանկոխ չը
լինի աւաղակներէ: Նորերում 14 հոգի
Հանդամիւնում Մ. ի այգու խաղողը
յախտակելուց յետոյ քիչ էր մնացել
սպանելին և տիրոջ:

Ոստիկանութիւնը թոյլ է:

Նոյն տեղից հաղորդում են.— Ուսումը
արդէն սկսվել է. ողջ ուսուցչական
խումբը կազմուած է տեղական ուսու-
ցիչներից, որոնք գործով, իւրեանց իւ-
րեանց աշխատութեամբ համակրութիւն
են գտած հասարակութիւնից: Այս տա-
րի բացուեցաւ օրիորդաց երկրորդ դա-
սատուն ևս:

— Ստորագրութիւն է բացված «Journal
d'Orient» լրագրի համար և լաւ է գնում:

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԵՆՆԱՆՑ.
Հրատարակիչ Հ. ԷՆՖԻԱՆՑԱՆՑ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ, որ ունէ
ներ. Գարֆիլդի 7-րդ մասնագիտական
դաստան միջանակ (գիւղում), որո-
նում է հայ բնաւորներում ԳԱ-
ՍԵՐ և պատրաստում է աշակերտ-
ներ և աշակերտուհիք ՆԵՐՍԻ-
ՍԵԱՆ, ԳԱՅԻՍԵԱՆՆԵՐ և
ՅՈՒՆԱՆՆԵԱՆ միջնակարգ ու-
սումնարանների I, II և III դասա-
տանց համար: Հասցեն հարցնել «Մե-
լիս» խմբագրատանը:

4—10

ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՍՈՐԻ ԳԵՐԳ և

ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՍՈՐԻ ՄԵՆԱՐԱՆԻ
հաղորդութիւնը յայտնում է սո-
րանով հասարակութեան, որ Ա-
ՇԱԿԵՐՏՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵ-
ԼՈՒԹԻՒՆԸ կը շարունակվի մին-
չև հոկտեմբեր ամսի 1-ը: 2—10

յոմերի 4-ին տեղի ունեցող ընտրու-
թեանց ժամանակ Արքայաժողովրդը
Կիւմուք-Նաճանգներին տալիս ընտր-
վեցաւ:

Գլխավորարար նա երկար չը վայելեց
իշխանութիւնը, նա Սպարտակ Տանը բը-
նակեցաւ միայն չորս ամիս:

Արքայաժողովրդը բարձրաստակ,
թիկնեց, չափազանց ամուր կազմուածքի
տէր, մեծազուլ և բարձրագիւր ճակատ
ունեցող անձն էր: Հաստատումով, գե-
ղեցիկ և սուր զէնքը կոչու զճարու-
թեամբ ծածկած էր թանձր կիսալք
մօրուքով: Նորա անձնաւորութիւնը շատ
համակրական էր: Գիւս 16 ամեայ ուսա-
նողական հասակում նա ծանօթացաւ
Լուկեցիկա Ռուզովի հետ, իրենց ընտրի
համետ աղջկան, որին նա դասեր էր
տալիս, իւր ուսման ընթացքը աւարտե-
լից յետ նա ամուսնացաւ նորա հետ:
Գարֆիլդը թողեց չորս օրդի և մի աղ-
ջիկ: Նորա մայրը դուս կենդանի է: Իւր
մահին մէջ նախագահը հոգս քաշեց նը-
րան հանդատանքներու նամակով, որին
մէջ ի միջի այլոց գրում է. «Բանագրին
մայրիկ, մի հաւատարմ իմ առողջու-
թեան մասին: Ես ինձ լաւ եմ գգում,
վերքերս լաւանում են: Ես միայն մի
գործը թոյլ եմ: Բայց այս էլ չուտով
կ'անցի» (Առն.):

Նոր Գարֆիլդը ամբիոնին էր բարձ-
րանում յարգելի լուսնիւն էր տի-
րում: Աւելի և աւելի անկեր և էր
գտնում, որ նա վայելում է մեծ աղ-
ղեցութիւն: Ամեն կողմից պատգամա-
ւորների ժողովը նամակներ և հեռագիր-
ներ էր ստանում, որոնք առաջարկում
էին Գարֆիլդին ընտրելի նշանակել:
Այս ցանկութիւնը կատարվեցաւ և նո-